

**Науковий реферат статті Пушкаря О. І. та Курбатової Ю. Л.
"Метод оцінювання цінності міжфірмових відносин у ланцюгах поставок на основі інструментарію теорії нечітких множин"**

У сучасних умовах ведення бізнесу зростає конкурентоспроможність підприємств, які об'єднують свої компетентності, ресурси та зусилля в різних сферах господарювання, шляхом утворення інтегрованих груп. За таких умов значної актуальності набувають питання вибору партнера на засадах ціннісного підходу.

Питаннями обґрунтування вибору партнера та оцінювання цінності міжфірмових відносин займалися такі автори як: Балабанова Л. В., Огієнко С. О., Письмак В. О., Пушкар О. І., Пилипенко А. А., Таньков К. М., Бахурець О. В., Чухрай Н. П., Криворучко Я. Ю. та ін. У роботах сучасних авторів оцінювання якісних параметрів зазвичай ґрунтується на використанні методів експертного аналізу, тому мають місце нечіткість та суб'єктивність у відповідях. Невирішеним завданням є обґрунтування методу, який би враховував зазначені особливості, що пов'язані з експертним опитуванням. Одним зі шляхів вирішення зазначеної проблеми є застосування інструментарію теорії нечітких множин, використання якого недостатньо висвітлене відносно оцінювання цінності міжфірмових відносин.

У статті було запропоновано метод оцінювання цінності міжфірмових відносин у ланцюгах поставок на основі інструментарію теорії нечітких множин, особливість якого полягає у реалізації трьох етапів: попереднього, емпіричного, аналітичного та врахуванні неточності у відповідях експертів шляхом визначення ступеня їх упевненості у значенні лінгвістичних оцінок. Використання методу показано на прикладі оцінювання цінності міжфірмових відносин вітчизняних підприємств галузі енергетичного машинобудування в процесі вибору потенційних партнерів для здійснення комплектного замовлення з виготовлення гідроагрегату для Канівської ГЕС.

У статті наведена система показників оцінювання цінності міжфірмових відносин для підприємств галузі енергетичного машинобудування, яка була сформована в результаті експертного опитування провідних спеціалістів вітчизняних підприємств. Особливість наведеної системи полягає в тому, що вона дозволяє враховувати як кількісні, так і якісні аспекти міжфірмових відносин.

На основі встановлення ваги виділених показників була побудована модель адитивної згортки, за допомогою якої можна здійснити інтегральне оцінювання цінності міжфірмових відносин, порівняти альтернативи та зробити обґрунтований вибір партнера, який забезпечить максимальну цінність у процесі реалізації комплектного замовлення. У процесі побудови моделі були враховані законодавчі вимоги до здійснення процедури тендерних торгів за державні кошти, для чого було прийнято порогове значення рівня цінового критерію, який повинен становити не менше ніж 0,5.

У рамках методу було запропоновано використовувати лінгвістичні змінні для розрахунку показників оцінювання цінності міжфірмових відносин, що дозволило перевести якісні оцінки у числові.

Було зроблено висновки, що використання інструментарію теорії нечітких множин дозволяє враховувати ступінь упевненості експертів у результатах, обробляти непараметричну інформацію та приймати на основі її аналізу зважені та обґрунтовані рішення відносно вибору найкращих альтернатив. Подальшим напрямом досліджень є застосування теорії нечітких множин задля обґрунтування напрямів розвитку міжфірмових відносин партнерів в інтегрованій групі.

Література: 1. Литвинова Р. Н. Концепция программно-целевого подхода к стратегическому управлению предприятиями / Р. Н. Литвинова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 8 (110). – С. 123. 2. Балабанова Л. В. Маркетинг відносин в системі управління підприємством / Л. В. Балабанова, С. В. Чернишева. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2009. – 280 с. 3. Огієнко С. О. Система показників визначення привабливості постачальника / С. О. Огієнко, В. О. Письмак // Бізнес Інформ. – 2011. – № 11. – С. 133. 4. Пушкар А. И. Стратегические группы предприятий : научное издание / А. И. Пушкар, Ю. Е. Жуков, А. А. Пилипенко. – Х. : ООО "Кросс-Роуд", 2006. – 440 с. 5. Таньков К. М. Дослідження синергетичних ефектів при формуванні ланцюгів поставок промислових підприємств / К. М. Таньков, О. В. Бахурець // Економіка розвитку. – 2011. – № 2 (58). – С. 82. 6. Чухрай Н. И. Оценка и развитие отношений между бизнес-партнерами : монография / Н. И. Чухрай, Я. Ю. Криворучко ; под науч. ред. Н. Чухрай. – К. : Изд. "Растр-7", 2008. – 360 с. 7. Низамова А. Ш. Оценка эффективности инновационных проектов методом нечетких множеств [Электронный ресурс] / А. Ш. Низамова // Управление экономическими системами. – 2012. – № 4. – Режим доступа : <http://www.uecs.ru/uecs40-402012/item /1241-2012-04-10-06-36-09>. 8. Марушак С. М. Методика оцінки рівня економічної безпеки підприємства на основі теорії нечітких множин / С. М. Марушак // Наукові праці. Економіка. – № 132, том 45. – С. 115. 9. Гриценко К. Г. Нечітко-множинна модель оцінювання ефективності персоналу страхової компанії / К. Г. Гриценко // Вісник університету банківської справи національного банку України. – 2012. – № 1 (13). – С. 265. 10. Про здійснення державних закупівель : Закон України за станом на 25.08.2013 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 33. – Ст. 471. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2289-17>. 11. Медведєва О. М. Формалізація цінностей зацікавлених сторін проектів засобами теорії нечітких множин / О. М. Медведєва // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – Д. : ПДАБА, 2012. – № 9. – С. 25–33.

Інформація про авторів

Пушкар Олександр Іванович – канд. екон. наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерних систем і технологій Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (61166, Україна, м. Харків, пр. Леніна, 9-А, e-mail: aipvt@ukr.net).

Курбатова Юлія Леонідівна – асистент кафедри фінансів Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (61002, Україна, м. Харків, вул. Фрунзе, 21, e-mail: 7518618@mail.ru).